

EKUAD JETPR

Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi

ISSN 2149-7702
e-ISSN 2587-0718

Cilt 5 (2019) Sayı 1, 64-76

Sınıf Öğretmenlerinin 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na İlişkin Görüşleri

Fatma SUSAR KIRMIZI¹, İbrahim Halil YURDAKAL²

Öz

MEB 2015 yılında yapılan değişiklikten sonra 2018 yılında Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı tekrar güncellemiş ve bu kapsamda birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Öğrenme alanları üçten dörde çıkarılmış olup AYÇ'ye (Avrupa Yeterlikler Çerçevesi) uygun olarak TYÇ (Türkiye Yeterlikler Çerçevesi) eklenmiş ve yaratıcı okuma gibi bazı yenilikler programa dâhil edilmiştir. 2018 Türkçe Öğretim Programı'nda temel beceriler, değerler eğitimi, ölçme ve değerlendirme ve rehberlik gibi konular hakkında bilgi verilmesine rağmen programın temel felsefesi ve vizyonu ile ilgili bir bilgiye rastlanamamıştır. Ayrıca program 2005 programı gibi ayrıntılı açıklamalara yer vermemiştir. Bu kapsamda değişen programı uygulayıcı konumunda bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek programın olumlu ve olumsuz taraflarının görülmesine ve gerekli değişikliklerin yapılmasına katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin 2018 Türkçe Öğretim Programı'na ilişkin görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma deseni ile hazırlanan çalışma kapsamında 52 sınıf öğretmeninden açık uçlu soru formu ile görüşler alınmış ve bu görüşler tümevarımsal içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan açık uçlu soru formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup uzman görüşleri alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler açık kodlama yöntemi ile kodlar oluşturulmuş daha sonra benzer kodlar birleştirilerek temalara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin programın değişmesini olumlu karşıladıkları, değişen programı beğenmedikleri ve yetersiz olduğu ve değişen program ile bilgi çağında hedeflenen birey profiline ulaşamayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin program ile kılavuz kitapları karıştırdıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Türkçe öğretimi
Öğretim programı
Sınıf öğretmeni
İçerik analizi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 04.06.2018
Kabul Tarihi:06.08.2018
E-Yayın Tarihi: 30.04.2019

Primary School Teachers' Opinions Regarding the Revised 2018 Turkish Teaching Program

Abstract

Following the amendment made in 2015, the Ministry of National Education renewed the Turkish Curriculum in 2018 and a number of regulations were made in this context. Learning areas are removed from three to four. TQF (Turkey Qualifications Framework), in accordance with EQF (European Qualifications Framework) added to curriculum. New concepts such as creative reading were included in the program. Although the program of the Turkish Language Curriculum in 2018 provided information on basic skills, education of values, measurement and evaluation and guidance, no information about the the philosophy of the program and program' vision was found. In addition, the

Keywords

Turkish teaching
Curriculum
Primary school teacher
Content analysis

Article Info

Received: 06.04.2018
Accepted: 08.06.2018

¹ Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye, fsusar@pau.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0426-1908>

² Dr., Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye, iyurdakal@pau.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6333-5911>

program did not include detailed explanations like the 2005 program. In this context, determining the opinions of the primary school teachers who are in the position of implementing the changing program will contribute to seeing the positive and negative sides of the program and making necessary changes. In this context, the purpose of the research is to determine the opinions of the primary school teachers regarding the 2018 Turkish Curriculum. In the study prepared with qualitative research design, open-ended question form was taken from 52 classroom teachers and these opinions were analyzed by inductive content analysis. As a result of the research, the teachers expressed positive opinions about the program changed, teachers disliked and found inadequate the new program, and they though via changed program we could not reach the target profile of the information age . It has also been found that teachers confuse the program and the guide books.

Giriş

Siyasi, toplumsal, ekonomik ve bilimsel gelişmeler toplumun bireyden beklentilerini değiştirdiği gibi bireyin aldığı eğitim de buna paralel bir şekilde değişmektedir. Her değişim olumlu ve olumsuz eleştirileri de beraberinde getirmektedir. Özellikle eğitim-öğretim faaliyetlerinde yol gösterici konumunda bulunan öğretim programlarının değişmesi tüm eğitim-öğretim faaliyetlerini etkilediğinden üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Walsh'a (2016) göre bütün ülkelerde belirli aralıklarla gerek çağa ayak uydurmak gerekse mevcut programların eksiklerini kapatmak adına programlarda güncellemeler yapılmaktadır. Özellikle ekonomik gelişmeler programların değişmesinde önemli bir etkiye sahiptir (Lonigan vd. 2009; Priestley ve Biesta, 2013). Bunlar dışında din (O'Donoghue ve Harford 2012), göçler, uluslararası ilişkiler vb. birçok olgu eğitim-öğretim sistemlerini ve programlarını etkilemektedir. Toplumun eğitim sisteminden beklentilerinin artması diğer taraftan çağa uygun yurttaşlar yetiştirilmesi gerekliliği programların değişmesini de gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda MEB daha önce yürürlükte olan ve içerik ve açıklamalar bakımından kapsamlı bir şekilde hazırlanmış olan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunu (1- 5. Sınıflar) (İTDÖPK-2005) yürürlükten kaldırarak yerine önce 2015 yılında Türkçe Dersi Öğretim Programını (1-8. Sınıflar) (TDÖP-2015); ardından da önce 2017 yılında taslak Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar); son olarak 2018 yılında Türkçe Dersi Öğretim Programını (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) (TDÖP-2018) uygulamaya koymuştur. Çağın hızlı değişimi beraberinde insanların ve toplumların gereksinimlerini de değiştirmekte dolayısı ile siyasi, sosyal ve eğitsel olgular da hızlı bir biçimde kendini yenilemektedir. Bilgi birikiminin artması eğitim-öğretim faaliyetlerini de etkilemekte ve programların yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda MEB gerek bilgi çağının hızlı değişimine ayak uydurmak gerekse 4+4+4 eğitim sistemine uygun bir program hazırlamak amacı ile program geliştirme çalışmalarına başlamıştır ve 2015 yılında programda güncellemeye gidilmiştir. Değişen programın gereksinimlere yanıt vermemesi ve PISA gibi uluslararası sınavlarda alınan sonuçlardan duyulan rahatsızlık neticesinde 2017 yılında taslak olarak kamuoyu ile paylaşılan, 2018 yılında ise sonuçlanan program bir kez daha güncellenmiştir.

Her bir program güncellemesi beraberinde teorik-pratik sorunsalını da gündeme getirmektedir. Eğitim etkinliklerinin teoride kalması uygulamaya yönelik öğrenmelerin olması gerekenden daha düşük bir seviyede kalması öğrencilerin eğitim yaşamından sonra farklı sorunlarla yüzleşmesine neden olmaktadır. Hazırlanan programlarda yer alan açıklamalar, kazanımlar ve uygulamalar gündelik hayatta uygulanabilmelidir. Bu kapsamda hazırlanacak olan programların gündelik hayat ve çevre ile iç içe olması gerekmektedir. Baymur (1949, s. 26) öğretim programı hazırlarken programın içereceği konuların şu ilkelere uygun olması gerektiğini belirtmektedir;

- 1- Çevre ile ilgili olmayan konuların programdan çıkarılması,
- 2- Çevrenin ve zamanın ortaya koyduğu yeni yaşam şartlarının benimsenmesi,
- 3- Geri kalan konulara, içinde bulunan yere ve zamana göre şekil verilmesi gerekmektedir.

Benzer şekilde Kelly'e (2009) göre sosyal bir enstitü olmasından ötürü okullarda uygulanacak programların geliştirilmesinde de çevreye uyum faktörü göz önüne alınmalıdır. MEB TDÖP-2018'in hazırlanış süreci ve uygulanışı hakkında şu açıklamayı yapmıştır: "İlkokul, ortaokul, imam hatip

ortaokulu, Anadolu liseleri, fen liseleri, güzel sanatlar ve spor liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liseleri, Anadolu imam hatip liselerinin bütün sınıf seviyelerindeki öğretim programları Talim ve Terbiye Kurulu tarafından Temmuz 2017’de onaylanarak 2017-2018 eğitim ve öğretim yılından itibaren kademeli bir şekilde uygulamaya konulmuştur. 2017-2018 eğitim ve öğretim yılı itibarıyla pilot uygulaması yapılan öğretim programlarına yönelik olarak daha önce de kamuoyuna ilan edildiği üzere izleme, değerlendirme çalışmaları yapılmıştır. İzleme, değerlendirme çalışmaları kapsamında ilgili paydaşlar, kamu ve özel sektör temsilcileri (öğretmen, öğrenci, dernek/meslek birlikleri/federasyonlar ve Bakanlığımız ders kitabı yazarları) ile odak grup çalışmaları yapılmıştır. Yapılan izleme, değerlendirme çalışmalarına ilave olarak çeşitli kamu kurum kuruluşları ile ilgililerden Bakanlığımıza ulaşan görüş ve öneriler de değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler şeffaflık, bilimsellik ve katılımçılık ilkelerinin gereği olarak öğretim programlarına yansıtılmış, güncelleme çalışmaları tamamlanmıştır. Yapılan güncelleme çalışmalarında genel olarak öğretim programlarının yapısının korunmasına özel bir özen gösterilmiştir. Bu çerçevede genel olarak öğretim programlarında redaksiyon ve tashih düzeyinde bir takım düzeltme ve düzenlemeler yapılmıştır (MEB, 2018a). Hazırlanan programın uygulamaya konulmadan önce taslak olarak planlanması ve pilot uygulamaya tabii tutulması yerinde bir adımdır. Özellikle program geliştirme sürecinde eğitim-öğretim etkinliklerinde yer alan paydaşların görüşlerinin alınması programın daha uygulanabilir hale gelmesini sağlamaktadır. Ancak 2017 yılında başlayan taslak programın 2018 yılında tamamlanması, 1 yıl gibi kısa bir süre sürmesi soru işaretlerini de beraberinde getirmektedir.

Buna ek olarak, yayınlanan programda (MEB, 2018b) programın hazırlanma süreci şu şekilde özetlenmiştir:

- Farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş,
- Yurt içinde ve yurt dışında eğitim, öğretim ve programlar üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış,
- Başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat, kalkınma planları, hükûmet programları, şûra kararları, siyasi partilerin programları, sivil toplum kuruluşları ve sivil araştırma kurumları tarafından hazırlanan raporlar vb. dokümanlar analiz edilmiş,
- Millî Eğitim Bakanlığı programlar ve öğretim materyalleri daire başkanlıkları tarafından geliştirilen anketler aracılığıyla öğretmen ve yöneticilerin programlar ve haftalık ders çizelgelerine yönelik görüşleri toplanmış,
- İllerden gelen her branşla ilgili zümre raporları incelenmiş, branşlara yönelik açık uçlu sorulardan oluşan ve elektronik ortamda erişime açılan anket verileri derlenmiş,
- Eğitim fakültelerinin branşlar ölçeğinde hazırladıkları raporlar incelenmiş,
- Bütün görüş, öneri, eleştiri ve beklentiler, Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma gruplarınca değerlendirilmiştir. Yapılan tespitler doğrultusunda öğretim programlarımız gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir.

Bütün bunlar dikkate alındığında program hazırlanma sürecinde ulusal ve uluslararası alan yazın incelenmiş, yerel karar koyucuların gözlemleri ve önerileri dikkate alınmış, öğretmen, veli, öğrenci ve akademisyen gibi eğitim-öğretim paydaşlarından görüşler alınmış ve tüm bu kaynaklardan elde edilen veriler toplanarak programa son hali verilmiştir.

Yenilenen TDÖP-2018’in amaçları şunlardır (MEB, 2018b, s. 3);

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak

3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevî değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak

4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevî değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.

PISA 2015’te Singapur, Kanada, Hong Kong, Finlandiya, Estonya, Güney Kore, İrlanda ve Norveç okuma becerisi alanında en yüksek puanlara sahipken Türkiye 428 puan olarak iyi bir sonuç elde edememiştir. Fen okur yazarlığında Türkiye 72 ülke arasında 54.; okuma becerisinde 50. ve matematik okuryazarlığında yine 72 ülke arasında 50. olmuştur. Özellikle OECD ortalamasının 493 olduğu düşünülürse ülkemizde verilen okuma becerisi öğretimlerinin pek de başarılı olduğu söylenemez (OECD, 2015, s. 3). Bu kapsamda Türkiye’nin uluslararası alanda eğitim başarısını artırmak ve değişen dünyaya ayak uydurmasını sağlamak amacı ile TYÇ (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi) oluşturulmuştur. TYÇ kapsamında sekiz anahtar yetkinlik belirlenerek tanımlar yapılmıştır (MEB, 2018b, s. 4-5). Bunlar sırası ile “anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade” şeklindedir.

TDÖP-2018 kapsam olarak TDÖP-2015’ten oldukça geridedir. 2017 yılında çıkarılan taslak programda “her öğretim programı da bir eğitim felsefesi üzerine inşa edilmektedir (MEB, 2017, s. 3)” ifadesi yer almasına rağmen hangi eğitim felsefesinin temele alınarak programın hazırlandığı bilgisine ulaşılamamaktadır. 2018 yılında uygulamaya koyulan TDÖP-2018’de de benzer şekilde programın hangi felsefi düşünceyi temele aldığı belirtilmemiştir. Program geliştirme çalışmalarının başlangıcından itibaren temele alınan eğitim felsefesinin belirtilmemesi bir eksiklik olarak görülse de ilerlemeci eğitim felsefesine uygun olarak hazırlandığı düşünülmektedir. Eğitim-Sen yayınladığı raporda programın felsefesine ilişkin şu açıklamayı yapmıştır: “Taslak programların, “özcü” (essentialist) bir felsefe üzerine oturtulduğu görülmektedir. Buna göre, Türkiye’de belli, statik ve herkesin kabul ettiği özsel temeller (essential foundations) vardır ve bütün öğrenciler bu temellere göre yetiştirilmelidir. Bu temeller de, “yerlilik”, “millî kimlik”, “İslamiyet”, “manevî bünye” vb.dir. Bu özcü değerlerin “manevî bünyemiz”e uygun olduğu ileri sürülmekte ama bu bünyenin toplumsal sınıf, etnik kimlik, çeşitli inançlar, ideoloji, cinsiyet, bölge, deneyim vb.ne göre çok değişkenlik gösterdiği görülmemektedir” (Eğitim-Sen, 2017, 11).

Taslak programda yer alan “sorumluluk sahibi, problem çözebilen, karar verme becerileri gelişmiş, eleştirel ve inovatif düşünebilen, bireyi topluma, toplumu da bireye feda etmeyen, kişi hak ve hürriyetine saygılı, uzlaşmacı bireyler (MEB, 2017, s. 3)” ifadesi ile hedeflenen bireyin sahip olması gereken özelliklerin neler olduğu ortaya açık bir şekilde koyulmuştur. 2018 yılında uygulanmaya başlayan TDÖP-2018’de benzer şekilde hedeflenen birey özellikleri “bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan (MEB, 2018b, s. 3)” şeklinde belirtilmiştir. Mevcut ve eski programların tümünde hedeflenen bireyin özellikleri yer almaktadır. Turgut (1992, s. 131) bu konuda şu açıklamayı yapmaktadır; “öyle sanıyorum ki bizim gibi ülkelerin eğitim sistemlerinin amacı yurttaş ve meslek adamı yetiştirmektir. Oysa eğitim sistemlerinin amacı araştırmaya ve iyi insan yetiştirmeye yönelik olmalıdır. Araştırma ve iyi insan olma evrenseldir. Ama yurttaşlık ve meslek sahibi olma ulusal ve yereldir.” Türkiye’de, resmi program ne olursa olsun uygulanan eğitimle genellikle ulusal düzeyde, kendine yeten, yerel ve gelişime çok açık olmayan bireyler yetiştiği görülmektedir. Bu kapsamda hem Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan programın hem de okullarda gerçekleştirilen uygulamaların ulusal ve uluslararası boyutta dengeyi sağlayıcı, hem araştırmaya hem yurttaş olmaya hem de meslek sahibi olmaya yönelik bireyler yetiştirmesi gerektiği söylenebilir.

TDÖP-2018’de yaratıcı, yenilikçi ve eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirmenin hedeflendiği belirtilmektedir. Taş’a (2010) göre günümüzde küreselleşme ve teknolojinin gelişerek yaygınlaşmasıyla bilgi toplumuna doğru bir yöneliş görülmektedir. Bu yöneliş eğitim alanında köklü değişikliklere gidilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitimde bilginin kendisini değil bilgiye ulaşmanın yollarının öğretilmesi, bireyin sorun çözme, iletişim, takım çalışması, girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Çağdaş bir birey gereksinimlerini ve kurallarını kendi özgür koşulları içinde yeniden yaratan bir vizyona sahip olmalıdır. Bu ise ancak klasik eğitimden çağdaş eğitime geçilerek gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda bireylerin eleştirel ve yaratıcı düşüncülerinin önünü açacak okuma metinlerine, etkinliklere ve araç-gereçlere yer verilmelidir.

TDÖP-2018’de önceki programlardan farklı olarak “estetik eğitimi” kavramına yer verilmiş ve estetik eğitim aracılığıyla öğrencinin hayal gücünün geliştirilmesi ve öğrencinin hayal gücü ile yaklaştığı güzel nesneye dair hissettiği duyguları öz güvenle ifade edebilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca estetik eğitiminin programa eklenmesinin amacı taslak programda “fikirlerini, beğenilerini sunabilen, eğlenerek ve ilgi alanlarını geliştirerek öğrenen, yüksek motivasyonlu, eleştirel düşünme becerileri gelişmiş, mutlu, estetik değerlere uzak olmayan, estetik hazzın izini süren, estetik bakış edinebilmiş, kendi hayal gücünü ortaya koyabilen, hayatın tek yönlü işleyişini kendi tasarımları ile zenginleştiren bireyler yetiştirmek” şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2017, s. 4).

Scott’a (2014) göre program geliştirme çalışmalarındaki temel amaç öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmeleri ve yaratıcılıklarını geliştirecek becerileri ilerletmeleridir. Bu kapsamda TDÖP-2018’de yer alan bir diğer yeni kavram ise “yaratıcı okuma”dır. Yaratıcı okuma çıkarım yapmak, ima etmek, uygun reaksiyonları vermek ve eleştirel değerlendirme yapmak için yapılan okuma olarak nitelendirilebilir (Adams, 1968). Özellikle programda yer alan yaratıcı bireyler yetiştirme hedefine uyumlu olarak yaratıcı okumanın yer alması yenilikçi bir düzenlemedir. Genellikle yaratıcı okuma araştırmacılar tarafından ihmal edilmiştir. Okuma sürecinde yaratıcılık merkezi ve hayati bir konumda olsa da araştırmacılar yaratıcı okumaya gereğinden daha az önem vermişlerdir (Moorman ve Ram, 1994). Yaratıcı okuma, öğrenciye okudukları üzerine kendi yaşamını düşünme, okuduklarıyla yaşadıkları arasında karşılaştırma yapma fırsatı verir; bu süreçte öğrencinin yaşamında benzer/karşıt durumların olup olmadığı araştırılır; çelişkili/karşıt durumlarda öğrencinin yaşamda hangi davranış biçimlerini benimsediği sorgulanır; öğrencinin yaşamında bu okuduklarının birer karşılığı bulunup bulunmadığı sorgulanır. Başka bir deyişle öğrencinin düş gücünü harekete geçirip, metnin ötesine giden gelişmelerle öğrenciyi yüz yüze getirir, sorunların farkına varmasını sağlar, olası çözümler konusunda kestirimde bulunmasının fırsatları yaratılır (Çotuksöken, 2006, s. 755). Bu bağlamda TDÖP-2018’de yer alan güncellemelerden en dikkat çekenlerden birisinin de yaratıcı okuma olduğu söylenebilir.

TDÖP-2018’de değerler eğitimine ayrı bir bölüm ayrılmış olup kök değerler belirlenmiştir. Bu kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatan severlik ve yardımseverliktir (MEB, 2018b, s. 4). Kök değerler programın ana dokusunu oluşturan ve bireyin sahip olması gereken özellikleri karşılayan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kök değerlere bakıldığında sadece Türkçe öğretimi bağlamında değil tüm eğitim-öğretim hayatı boyunca bireyin kazanması istenilen özellikler göz önüne alınmalıdır. Kök değerler kavramı Türkiye’de hazırlanan programlar içerisinde yeni bir gelişme olarak göze çarpmaktadır. Birçok ülkede programlar belirli kök ilkelere/ becerilere göre hazırlanmaktadır. Örneğin Norveç’te 2006 yılında programlarda yapılan reform ile 5 temel beceri belirlenmiştir. Bunlar okuma becerisi, yazma becerisi, sözel beceriler, matematiksel beceriler ve sayısal becerilerdir (Beacco, vd, 2016, s. 94).

İTDÖPK-2005’de Türkçe öğrenme alanları dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel sunu ve görsel okuma şeklinde iken TDÖP-2015 ile dinleme ve konuşma birleştirilmiş ve sözlü iletişim adını almıştır. TDÖP-2018’de ise açık bir şekilde öğrenme alanları belirtilmemesine rağmen programda dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört öğrenme alanı olduğu görülmektedir. Bu öğrenme alanlarına ilişkin olarak da herhangi bir açıklama yer almamaktadır (MEB, 2018b).

TDÖP-2018’de eğitim-öğretim süreçlerinde kullanılacak olan yöntem ve tekniklere yer verilmemiştir. Kullanılacak yöntem-tekniklerin öğretmen tarafından seçilmesini öngören program bu durumu kısaca “dil öğrenimi doğrusal bir faaliyet olmadığından dört temel dil becerisinin kazandırılmasında tek bir öğrenme öğretme yaklaşımı benimsenmemeli, farklı öğretim yöntem ve

teknikleri bir arada ve dengeli şekilde kullanılmalı, öğrenme öğretme süreci planlanırken öğrencilerin bireysel farklılıkları (hazırbulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri ve ihtiyaçları, sosyo-kültürel farklılıkları vb.) göz önünde bulundurulmalıdır. Kullanılan öğretim yaklaşımları ve öğrenme etkinlikleri öğrencilerin önceki öğrenmelerini geliştirmeli, yanlış öğrenmeleri düzeltmeli, ilgilerini çekmeli, sınıf içinde ve dışında anlamlı uygulamalar yapmaları için teşvik etmelidir (MEB, 2018b, s. 8)” şeklinde açıklamaktadır. İTDÖPK-2005’de kullanılması önerilen yöntem-teknikler, etkinlik örnekleri ve ölçme-değerlendirme teknikleri ayrıntılı olarak verilmişken TDÖP-2018’de kullanılması gereken yöntem-teknikler öğretime bırakılmıştır.

Ölçme ve değerlendirme süreçleri programın hedefe ulaşmasında ve bir nevi kalite kontrol mekanizması olarak kullanılmasında eğitsel bir amaç güder (Braun, 2016). Programlarda yer alan ölçme ve değerlendirme süreçlerinin bu bağlamda iyi yapılandırılması gerekmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde ise “kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı ve değerlendirme ölçeği şeklinde yapılandırılmış gözlem formları” kullanılması önerilmekte ancak bu araçlar hakkında ayrıntılı bilgi yer almamaktadır. Her ne kadar olumsuz bir durum olarak görülse de özellikle sınıf öğretmenlerinin yıllardır uyguladıkları kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları vb. ölçme ve değerlendirme tekniklerini bildikleri varsayıldığında programa bu tekniklerin en azından kısa açıklamalar halinde eklenmesi gerekmektedir. Program bu hali ile açıklamalar içermeyen bir kazanımlar yığını olarak görülmektedir. Kember ve McNaught’a (2007) göre ideal bir program geliştirme sürecinde dört faktör özellikle dikkate alınmalıdır. Bunlar: Kazanımlar, içerik, yöntem-teknik ve değerlendirmedir. Bu bağlamda programın sonuçlarının değerlendirilmesi için önem arz eden ölçme ve değerlendirme konusuna programın daha ayrıntılı yer vermesi gerekmektedir.

TDÖP-2018’de her sınıf düzeyinde 3 zorunlu (erdemler, milli kültürümüz ve milli mücadele ve Atatürk) tema bulunmaktadır. Özellikle 3 zorunlu temanın olması MEB’in bu 3 konuya önem verdiğinin de bir göstergesi olabilir. 3 zorunlu tema dışında birey ve toplum, okuma kültürü, iletişim, hak ve özgürlükler, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji, sağlık ve spor, zaman ve mekân, duygular, doğa ve evren, sanat, vatandaşlık ve çocuk dünyası temaları bulunmaktadır. Uygulamada 3 zorunlu tema ve bu temalardan seçilecek 5 tema ile birlikte toplam 8 temanın işlenmesi öngörülmektedir (MEB, 2018).

TDÖP-2018’de ders kitaplarında yer alması gereken metinlerle ilgili olarak “ders kitabında temaları destekler nitelikte edebî ve estetik değer taşıyan serbest okuma metinlerine yer verilmelidir. Dünya edebiyatından seçilen metinler, doğru ve nitelikli çevirilerden alınmalıdır” gibi ifadeler (MEB, 2018b, s. 19) yer almasına rağmen öğrenci kılavuz kitapları incelendiğinde bu ilkelere çok fazla uyulmadığı yönünde bir eleştiri getirilebilir.

Programda en belirgin değişikliklerden birisi de ilk okuma yazma öğretimi sürecindedir. TDÖP-2018’de “okuma yazma öğretimi dik temel harf yahut birleşik eğik harflerle gerçekleştirilir” (MEB, 2018b, s. 10) ibaresine yer verilmiştir. TDÖP-2015’de ilk okuma yazma öğretimi birleşik eğik harfler ile öğretilirken bu değişiklik ile öğretmenlere seçim hakkı tanınmış olmakta ve programın esneklik özelliğini artırıcı bir etki yapmaktadır. Bernstein’a, (2003) göre yarı yapılandırılmış programlarda gerek içerik seçiminde gerek zamanlamada gerekse bunları organize etmede öğretime ve öğrenciye daha fazla esneklik tanımaktadır. Bu bağlamda programın bu özelliği az yapılandırılmış (zayıf yapılandırılmış) program özelliği göstermektedir. Alan yazında ve kamuoyunda birçok araştırmacı birleşik eğik harflere yönelik eleştiriler getirmekte ve sosyal medya, kitaplar, gazeteler ve dergiler gibi okuma araçlarının dik temel harflerle yazılmasına rağmen okuma yazma öğretiminin birleşik eğik yazı ile yapılmasını uygun bulmamaktadır (Akyol, 2007; Arslan ve Iğın, 2010; Akkaya ve Kara, 2012; Akman ve Aşkın, 2012; Baydık ve Bahap Kudret, 2012; Işık ve Erdem, 2016).

İTDÖPK-2005 ile ilgili alan yazında birçok çalışma bulunmaktadır.

Coşkun (2005) araştırmasında öğretmenlerin İTDÖPK-2005’e yönelik aldıkları hizmet içi eğitimin süre, organizasyon, örnek etkinliklere ve derslere yer verme açılarından yetersiz olduğunu düşündüklerini, zaman zaman materyal sıkıntısı çektiklerini; belirttiklerini bulmuştur.

Yangın (2005) araştırmasında İTDÖPK-2005’in önceki programa göre daha açıklayıcı olduğu, önceki programdaki bazı olumsuz özellikler yeni programda da bulunduğu, teorik olarak pek çok olumlu

öneri getiren yeni programın yurt genelinde uygulanmasında eğitim kadrosu ve donanımın yetersiz kalabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Korkmaz (2006) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu İTDÖPK-2005'i olumlu bulmaktadırlar. Ancak İTDÖPK-2005'e göre hazırlanan ders kitaplarının tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Sınıfların kalabalık olması, ailelerin program hakkında yeterli bilgi sahibi olmamaları ve öğretmenlerin etkinlikleri değerlendirme sürecinde fazla form ve belge işleriyle uğraşmaları programda istenilen amaca ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Ayrıca İTDÖPK-2005 ile birlikte öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olma, arkadaşlarıyla çalışarak öğrenme ve öğrendiklerini çevre ve yaşantılarıyla ilişkilendirme gibi konularda olumlu katkılar sağlayacağını belirtmişlerdir.

Elvan (2007) yapmış olduğu çalışmada İTDÖPK-2005'i öğretmenlerin önemli bir çoğunluğunun benimsediklerini, ancak, programın ölçme ve değerlendirme bölümünü benimseme oranı % 50'nin altında kaldığı belirlenmiştir. Güven (2007) araştırmasında öğretmenlerin, İTDÖPK-2005'in içeriğini ve uygulanışını yeterince tanımadan, kendilerini bir anda programı uygulayan kişiler olarak gördükleri, Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim seminerlerine yeterince zaman ayrılamadığı, kalabalık sınıf ortamlarında programların uygulanmasında sorunla yaşandığı sonuçlarına ulaşmıştır. Gömleksiz ve Bulut (2007) araştırmalarında İTDÖPK-2005'de öngörülen kazanımlar, kapsam ve eğitim durumunun uygulamada etkili olduğu belirlenirken, öngörülen değerlendirmenin ise uygulamada etkili olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Epçaçan ile Erzen (2008) çalışmalarında sınıf öğretmenlerin Türkçe dersi öğretim programının yeterliliği konusunda "kararsız" olduklarını belirtmişlerdir.

Melanlıoğlu'na (2008) göre İTDÖPK-2005, sınırlı sayıda olmakla birlikte kültür aktarımına yönelik amaçlara sahiptir. Susar Kırmızı ve Akkaya (2009) araştırmalarında öğretmenler İTDÖPK-2005'de etkinlikler, materyal kullanımı ve Türkçe öğretiminin beceri alanları gibi konularda sorun yaşamaktadır. Gömleksiz, Sinan ve Demir (2010) araştırmalarında yazma öğrenme alanı ile ilgili uygulamalarda İTDÖPK-2005'in etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karadağ (2012) çalışmasında İTDÖPK-2005'in dinleme ve okuma öğrenme alanlarının özelliklerinin bir kısmının kazanımlaştırılmadığı, bazı kazanımların çok genel bazılarının ise çok detay olduğu ve bazı kazanımların da ölçülüp değerlendirilebilir olmadığı belirlenmiştir.

TDÖP-2015 ile ilgili ise alan yazında şu çalışmalar vardır;

Altunkeser ve Coşkun (2016) araştırmalarında TDÖP-2015'de okuma-yazma sürecinde harf gruplarının farklı olarak gruplandırıldığı, bazı harflerin yazım şekillerinde ve yazım özelliklerinde değişikliğe gidildiği, öğrenme alanların değişmesiyle birlikte kazanımların değiştiğini ve bunların sınıf seviyesine göre yeni programda belirtildiğini belirtmişlerdir. Alver ve Sancak (2016) araştırmalarında öğretmen ve öğretmen adaylarının TDÖP-2015 hakkında bilgilerinin yetersiz ve programdan habersiz oldukları sonucuna ulaşmıştır. Polat (2017) araştırmasında TDÖP-2015'in öğrencilerin düzeyine, hedef davranışlara ve Türkçe alfabe sistemine uygun olduğu, ancak devlet tarafından ücretsiz olarak verilen ders kitaplarının hedeflerin gerçekleştirilmesinde yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.

Türkçe dersi öğretim programında 2005, 2015, 2017 ve 2018'de gerçekleştirilen düzenlemeler elbette bu alandaki eğitim öğretimin niteliğini ve verimini arttırma çabalarının bir sonucudur. Program geliştirme çalışmalarının eğitim sürecine olan yansımalarının öğretmenlerin bakış açısı ile değerlendirilmesi işleyişin olumlu ve olumsuz taraflarını tespit etmede oldukça etkili olabilir. Özellikle geniş örneklerle yapılacak olan çalışmalar daha etkili ve güvenilir veriler elde edilmesinde yardımcı olabilir. Bu araştırmanın amacı öğretmen görüşlerine göre güncellenen 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programını değerlendirmektir. MEB'e bağlı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin TDÖP-2018'e ilişkin görüşleri alınmış olup bu bağlamda şu alt problemler belirlenmiştir:

1. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre TDÖP-2018'in olumlu yönleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre TDÖP-2018'in olumsuz yönleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre TDÖP-2018 bilgi çağında hedeflenen bireyler yetiştirmeye uygun mu?

Yöntem

Araştırma Modeli

Sınıf öğretmenlerinin TDÖP-2018'e ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, katılımcı gözlemleri, derinlemesine görüşmeler ile doküman toplama yoluyla elde edilen verilerin derinlemesine ve boylamsal olarak incelenmesini içerir (Glesne, 2012, s. 31).

Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklemini MEB'e bağlı okullarda görev yapan 38 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemin 22'si kadın, 16'sı ise erkektir. Örneklemin belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle ilgili durumlar arasında hangi çeşitlilik kaynaklarını olabildiğince ayrıntılı olarak belirlemeli ve bunlar arasında hangi çeşitlilik alanlarını örnekleme yansıtacağına karar vermelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 109). Bu kapsamda Denizli Pamukkale ilçesinde yer alan ilkokullar ekonomik olarak düşük, orta ve yüksek olarak sıralanmış ve her bir okul türünden 3'er okul seçilerek veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Taslak olarak 14 sorudan oluşan soru formunun uzman görüşü için 3 alan uzmanından ve 3 sınıf öğretmeninden görüşler alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda 6 soru çıkarılmış ve bir soru eklenmiştir. Son hali ile soru formu kişisel bilgi bölümü ve 9 sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Elde Edilmesi ve Analizi

Geliştirilen form gönüllü öğretmenlere uygulanmıştır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından büyük bir özenle okunarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya ve verilerde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). Alıntılarının sonuna 1, 2, 3 gibi rakamlar ve k, e gibi kısaltmalar verilmiştir. Rakamlar örneklemdaki sayı numaraları; k (kadın) ve e (erkek) olarak gösterilmiştir. Ayrıca çalışmada 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1- 5. Sınıflar) İTDÖPK-2005; 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar), TDÖP-2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) ise TDÖP-2018 şeklinde kısaltılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan "Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre TDÖP-2018'in olumlu yönleri nelerdir?" sorusuna ilişkin bulgular şu şekildedir. Örnekleme yer alan 38 öğretmenin 29'u programın olumlu olduğuna yönelik görüş bildirmiştir. Genel olarak öğretmenler kısmen olumlu olduğuna yönelik görüş bildirmişlerdir. Bu alt probleme ilişkin "program olumlu" teması oluşturulmuş olup alt probleme ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının olumlu yönlerine ilişkin görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Programın Tümünü olumlu buldum.	9	%31
El yazısının kaldırılması, uygun öğrenme ortamlarının önerilmesi, öğrenci merkezli olması, öğretmene rehber olması ve diğer derslerle ilişki kurması olumlu tarafları	5	%17
Kazanımların sadeleşmesi, öğrenciyi analitik düşünmeye yönlendirmesi ve değerler eğitimi gibi konular olumlu gelişmeler	5	%17
Düşünme, anlama, sorgulama, analiz, sentez ve değerlendirme yapabilen; özgüveni yüksek bireyler yetiştirmeye müsait bir program	4	%13
Bir ve ikinci sınıfların müfredatlarının hafiflemesi ve okuma anlamının daha uygun hale gelmesi	3	%11
Dilbilgisi konularının azaltılması, iletişim becerilerinin artırılması olumlu gelişmeler	3	%11
Toplam	29	%100

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre TDÖP-2018’in olumsuz yönleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular şu şekildedir. Örnekleme yer alan 38 öğretmenin tamamı programdaki olumsuzluklara ilişkin görüş bildirmiştir. Bu kapsamda “program yetersiz” ve program olumsuz” temaları çıkarılmıştır. “Program olumsuz” temasına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir. Bu temaya yönelik 17 öğretmen görüş bildirmiştir.

Tablo 2. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının olumsuz yönlerine ilişkin görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Kazanımları beğenmiyorum, daha çok kendini ifade etmeye yönelik olması gerektiğini düşünüyorum	5	%29
Programın bireysel, kültürel ve çevresel farklılıkları göz önüne alınarak hazırlanması gerekiyor ancak öyle değil	4	%23
Dik temel harflere geçilmesi olumlu ancak program genel itibari ile çok karışık	3	%17
Sınıf bazında kazandırılması gereken temel davranışlar net olarak ayrıştırılmalı	2	%13
Öğrencilerden aldığımız dönütlere göre program olumsuz, daha anlaşılabilir ve uygulanabilir olmalı	1	%6
Dilbilgisi konuları çok düzensiz belirli bir sıra izlenmiyor	1	%6
Ses temelli cümle yöntemi okuma hızını engelliyor, program bu doğrultuda güncellenmeliydi	1	%6
Toplam	17	%100

“Program yetersiz” temasına ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 3’te gösterilmiştir. Bu koda ilişkin 21 öğretmen görüş bildirmiştir.

Tablo 3. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programının yetersiz yönlerine ilişkin görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Günlük hayatla ilgili ilişkilendirmeler var ama yetersiz	7	%33
Müfredatın hafifletilmesi ve anlama anlatma çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesi gerekmektedir.	4	%19
Dilbilgisi konularının az ya da eksik olması büyük bir problem	4	%19
Süre olarak yetersiz, materyal olarak açıklama yok, dil bilgisi konuları yetersiz	3	%14
Kazanımlar yeterli ancak dinleme ve konuşma ile ilgili etkinlikler az	2	%10
Etkinlikler yetersiz, eski programda yer alan alt kazanımların yeni programda açıklamalar olarak verilmesi ise iyi bir değişiklik	1	%5
Toplam	21	%100

Araştırmanın üçüncü ve son alt problemi olan “sınıf Öğretmenlerinin görüşlerine göre TDÖP-2018 bilgi çağında hedeflenen bireyler yetiştirmeye uygun mu?” sorusuna ilişkin bulgular şu şekildedir. Bu alt probleme yönelik öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında “kısmen uygun”, “uygun değil” ve “program hedeflenen bireylerin yetişmesini sağlamaz” temaları ortaya çıkarılmıştır. “Uygun değil” temasına ilişkin alıntılar Tablo 4’te gösterilmiştir; 20 öğretmen bu yönde görüş bildirmiştir.

Tablo 4. TDÖP-2018 bilgi çağında hedeflenen bireyler yetiştirmeye uygun değil temasına ilişkin görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Hayır ,yazılanlar ezberci değil ama uygulamada hepsi ezberci anlayış	7	%35
Hayır, ezberci bilgi sorgulama yeteneğini köreltiyor	6	%30
Kitabın içeriği bunun için uygun değil	3	%15
Program bilgiye değil yorumlamaya dayalı olmalıdır	2	%10
Hayır öğrencinin düşünmesini ve üretmesini sağlayıcı hedef ve etkinlikler olmalı	1	%5
Uygulama olanağı olmayan bir program asla istenilenlere cevap veremez	1	%5
Toplam	20	%100

Program hedeflenen bireylerin yetişmesini sağlamaz temasına ilişkin alıntılar Tablo 5’te gösterilmiştir; 15 öğretmen bu yönde görüş bildirmiştir.

Tablo 5. Program hedeflenen bireylerin yetişmesini sağlamaz temasına ilişkin görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Bu anne baba eğitim düzeyi ile de ilgili, anne baba eğitim düzeyi arttıkça programlar buna yanıt verebilir	9	%60
Araştıran soran meraklı, kendini doğru ifade edebilen bireyler yetiştirdiğimizde programların tümü istenilen yanıtları verecektir	4	%26
Verebilir, her şey veli öğretmen ve öğrencide biter. Önce kendimizi tanıyıp hedef koymalı ve ulaşmak için çalışmalıyız	1	%7
Öğretmenlere program ile ilgili yeterli hizmet içi eğitim verilirse olabilir	1	%7
Toplam	15	%100

“Kısmen uygun” temasına ilişkin alıntılar Tablo 6’da gösterilmiştir; 3 öğretmen bu yönde görüş bildirmiştir.

Tablo 6: TDÖP-2018 bilgi çağında hedeflenen bireyler yetiştirmeye kısmen uygun temasına ilişkin görüşler

Görüşler	Sayı	Yüzde
Kısmen varılabilir, bilgi çağında bilgiye nasıl ulaşılacağı yer alırsa neden olmasın	2	%66
Verebilir, çünkü öğrencilerin okuma ve yazma alanlarında temel becerileri kazanmaları hedeflenirken, bununla birlikte üst düzey bilişsel becerileri de geliştirecek şekilde değişiklikler yapılmıştır	1	%34
Toplam	3	%100

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenler programın değişmesi sonrası programda yer alan olumlu ve olumsuz düzenlemelere ilişkin görüşler belirtmektedir. Öğretmenler genel olarak programın değişmesinin gerektiğini belirtmesine rağmen değişen programı beğenmedikleri ve yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Korkmaz (2006) ve Elvan (2007) öğretmenlerle yaptıkları çalışmalarda İTDÖPK-2005’e yönelik öğretmen görüşlerini belirlemişlerdir. Araştırmaların sonuçlarına göre öğretmenler genel itibari ile programı benimsediklerini ve beğendiklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda araştırma sonuçları diğer çalışmalar ile farklı sonuçları vermiştir. Epçaçan ile Erzen (2008) ise çalışmalarında öğretmenlerin İTDÖPK-2005’i beğenme konusunda kararsız oldukları sonucuna ulaşmıştır. İTDÖPK-2005 programı TDÖP-2018’e göre öğretmenler tarafından daha fazla beğenilmiştir. Görüşlere göre programdaki en olumlu değişimin bitişik eğik yazının yanında dik temel harflerle okuma yazma öğretiminin önünün açılmasıdır. Bu görüşler alan yazın ile de tutarlıdır. Birçok araştırma (Akyol, 2007; Arslan ve Ilgın, 2010; Akkaya ve Kara, 2012; Akman ve Aşkın, 2012; Baydık ve Bahap Kudret, 2012; Işık ve Erdem, 2016) bitişik eğik yazının olumsuz yönlerine atıf yapmaktadır. Kazanımların azaltılması, sadeleştirilmesi ve değerler eğitimi gibi konuların programda yer alması bir diğer olumlu değişimdir. Dilbilgisi konularının azaltılması ise kimi öğretmenlere tarafından uygun görülmesine rağmen bazı öğretmenler dilbilgisinin gerekliliğine vurgu yaparak dilbilgisi konularının azaltılmasını olumsuz bir gelişme olarak görmektedir. Gömleksiz ve Bulut (2007) araştırmalarında öğretmenlerin görüşlerine göre İTDÖPK-2005’de öngörülen kazanımların etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Karadağ (2012) çalışmasında İTDÖPK-2005’in dinleme ve okuma öğrenme alanlarının özelliklerinin bir kısmının kazanıma dönüştürülmediği, bazı kazanımların çok genel bazılarının ise çok detay olduğu ve bazı kazanımların da ölçülüp değerlendirilebilir olmadığı belirlenmiştir. Bu bağlamda çalışma sonuçları bazı araştırmalar ile benzer sonuçlara ulaşmış olsa da bazı araştırmalar ile farklı sonuçlar arz etmektedir.

Bazı öğretmenler değişen programın düşünme, anlama, sorgulama, analiz, sentez ve değerlendirme yapabilen; özgüveni yüksek bireyler yetiştirmeye müsait olduğunu belirtmekte iken bir kısım öğretmen ise programın bu olguları geliştiremeyeceğini bunun tamamen öğretmenin ve ailenin elinde olduğunu belirtmektedir. 9 öğretmen tüm programın olumlu olduğunu söylerken bazı öğretmenler

ise değişikliklerin tamamen yersiz olduğunu belirtmekte. Bu durum da uç görüşlerin olduğunu göstermektedir. Bir öğretmen kazanımların daha çok kendini ifade etmeye dönük olması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenler değişen programın bireysel, kültürel ve çevresel farklılıkları göz önüne almadan hazırlandığı yönünde eleştiriler getirmektedir. Bu bağlamda özellikle hazırlanan programların yurt dışı örneklerden faydalanması ancak bu örneklerin olduğu gibi yansıtılmak yerine kültürel ve toplumsal farklılıklarımızı da içermesi gerekmektedir. Dinleme ve konuşma kazanımlarının yetersiz olduğu, kazanımların günlük hayatla ilişkilendirilmesinin yetersiz olduğu, yöntem-teknik konularında açıklamaların yetersiz olması ve kazanımların düzensiz bir sıra izlemesi şeklinde görüşlerde dikkate değerdir. Gömleksiz, Sinan ve Demir (2010) çalışmalarında İTDÖPK-2005'in genel anlamda tüm öğrenme alanlarında yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karadağ (2012) ise çalışmasında İTDÖPK-2005'in dinleme ve okuma öğrenme alanlarında yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada dinleme ve konuşma alanlarında programda eksikliklerin olduğu sonucuna ulaşıldığından alan yazındaki bazı çalışmalarla benzer sonuçlar çıkmasına rağmen bazı çalışmalarla farklı sonuçlar elde edilmiştir. İki öğretmen programda yer alan ilk metinlerin çok uzun olduğu yönünde bir eleştiri getirmiştir. Ancak programlarda metinlerin yer almadığı metinlerin kılavuz kitaplarda yer aldığı bilindiğinden öğretmenlerin program ve kılavuz kitapları benzer şeyler sanması düşündürücüdür. Alver ve Sancak (2016) araştırmalarında öğretmen ve öğretmen adaylarının TDÖP-2015 hakkında bilgilerinin yetersiz ve programdan habersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda çalışma sonuçları alan yazı ile benzer sonuçlar vermektedir.

Öğretmenler mevcut program ile bilgi çağında gereksinim duyulan bireylerin yetiştirilip yetiştirilemeyeceğine ilişkin görüşlerine bakıldığında büyük bir çoğunluğu olumsuz görüş bildirmekte ve TDÖP-2018 ile bu hedeflenen bireylerin yetiştirilemeyeceğini düşünmektedir. Öğretmenlerin programa ve programın çıktılara ön yargılı yaklaşması eğitim-öğretim faaliyetlerini de olumsuz etkileyeceğinden üzerinden durulması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler mevcut program ile ilgili teoride yapılandırmacı anlayışa uygun hazırlanan programın uygulamada ezberci anlayışa yakın olduğunu, programların öğrencilerin sorgulama yetilerini olumsuz etkilediği, kazanımları ve önerilen etkinliklerin ezberci anlayışa uygun olduğunu ve kitaptaki birçok açıklama ve kazanımın uygulanamaz durumda olduğu yönünde görüşler bildirmiştir. Bazı öğretmenler hedeflenen birey profilini yaratmada programların kısmen etkili olabileceğini esas etkiyi ailenin yapacağını düşünmektedir. Anne babanın eğitim düzeylerinin artırılması ve öğrencilere destek olması gerektiği de gelen görüşler arasındadır. Bir kısım öğretmen ise hedeflenen öğrenci profiline ulaşmada esas etkiyi öğretmenin yapacağını belirtmekte ve uygun hedefler koyan, araştıran, sorgulayan ve analitik düşünen bireyler yetiştiren öğretmenlerin hedeflere ulaşmada önemli bir etkisi olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimler ile de bunların sağlanabileceği gelen görüşler arasındadır. 2 öğretmen ise programın öğrencilerin okuma ve yazma alanlarında temel becerileri kazanmalarını hedeflediğini, bununla birlikte üst düzey bilişsel becerileri de geliştirecek şekilde değişiklikler yapıldığını dolayısıyla programın hedeflenen insan profiline uygun bireyler yetiştirebileceğini öne sürmektedir. Araştırma sonucunda şu öneriler getirilebilir:

1. Bilgi çağında istenilen özelliklere sahip birey profili belirlenmeli ve programların çıkış noktasındaki mihenk taşı bu olgu olmalıdır.
2. Programda yer alan açıklama ve bilgilerin uygulanabilir olmasına özen gösterilmelidir.
3. Programların sıklıkla değiştirilmesi yerine güncellenmesi gerekmektedir.
4. Programın içeriği ve uygulanma süreci hakkında öğretmenlere bilgilendirmeler yapılmalıdır.
5. Programlarda öğretmenlere gerek yöntem-teknik gerekse içerik bakımından esneklik sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Adams, P. J. (1968). *Creative Reading*, Boston: International Reading Association.
- Akkaya, A. ve Kara, Ö. T. (2012). 6. sınıf öğrencilerinin bitişik eğik yazıda yaşadıkları sorunların nedenleri üzerine görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 313-336.
- Akyol, H. (2007). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi* (6. baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Akman, E. ve Aşkın, İ. (2012). Ses temelli cümle yöntemine eleştirel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 1-18.

- Altunkeser, F. ve Coşkun, İ. (2016). 2009 ve 2015 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılması ve değerlendirilmesi, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (11-14 Mayıs 2016) USOS 2016 Özel Sayısı, 114-135.
- Alver, M. ve Sancak, Ş. (2016). 2015 Türkçe dersi öğretim programı hakkında öğretmen/öğretmen adayları ve öğretim elemanı görüşleri, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (14), 31-60.
- Arslan, D. ve Ilgın, H. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin bitişik eğitim yazı ile ilgili görüşleri, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 69-92.
- Baydık, B. ve Bahap Kudret, Z. (2012). Öğretmenlerin ses temelli cümle yönteminin etkilerine ve öğretim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 1-22.
- Baymur, F. (1949). *Hayat Bilgisi Dersleri* (3. Baskı), İstanbul: İnkılap.
- Beacco, J. C., Fleming, M., Goullier, F., Thürmann, E., Vollmer, H. & Sheils, J. (2016). *A handbook for curriculum development and teacher training the language dimension in all subjects*, Bari: Council of Europe.
- Bernstein, B. B. (2003). *Class, codes and control*, London: Routledge.
- Braun, H. I. (2016). *Meeting the challenges to measurement in an era of accountability*. New York ve Londra: Routledge.
- Coşkun, E. (2005). İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmen ve öğrencilerinin yeni Türkçe dersi öğretim programıyla ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2). 421- 476.
- Çotuksöken, Y. (2006). Okuma etkinliği ve yazınsal metinler bağlamında yaşatıcı-yaratıcı okuma yöntemi, 2. *Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu gelişmeler, sorunlar ve çözüm önerileri*, 4-6 ekim 2006, Ankara.
- Eğitim-Sen (2016). *Eğitim müfredatı değişiklikleri ve taslak öğretim programları raporu*, Ankara.
- Elvan, Z. (2007). *Türkçe (1-5. Sınıflar) ders programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Epeçan, C. ve Erzen, M. (2008). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (4), 182-202.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. (2. Baskı). A. Ersoy, P. Yalçınoğlu, Çev. Ed. A. Ersoy, P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı.
- Gömlüksiz, M. N ve Bulut, İ (2007). Yeni Türkçe dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 36 (175), 161 -185.
- Gömlüksiz, M. N., Sinan, A. T. ve Demir, S. (2010). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programındaki yazma öğrenme alanının etkililiğinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (4), 1135-1173.
- Güven, S. (2007). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim ders programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri, *Milli Eğitim Dergisi*, 36 (177), 224 – 237.
- Işık, R. ve Erdem, İ. (2016). Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi (Muş İli Örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (3), 1309- 1332.
- Karadağ, Ö. (2012). Anlama becerileri açısından Türkçe dersi öğretim programı (6,7,8. sınıflar)'na eleştirel bir bakış. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 97-110.
- Kelly, A. V. (2009) *The curriculum: Theory and practice* (6. Bs), Londra: SAGE.
- Kember, D. ve McNaught, C. (2007) *Enhancing University teaching : Lessons from research into award-winning teachers*, London: Routledge.
- Kırmızı, F.S. ve Akkaya, N. (2009). Türkçe öğretim programında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 42-54.
- Korkmaz, İ. (2006). Yeni ilköğretim programının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Kitabı*, 2, s:249 – 259, Ankara: Kök.
- Korkmaz, İ. (2006). Yeni ilköğretim birinci sınıf programının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 419-431.
- Lonigan, C. J., Farver, J. M., Phillips, B. M. & Clancy-Menchetti, J. (2009). 'Promoting the development of preschool children's emergent literacy skills: a randomized evaluation of a literacy-focused curriculum and two professional development models', *Read Writ*, 24, 305-337.

- MEB (2007). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1- 5. Sınıflar), Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (2018a). Öğretim programında yapılan güncellemeler, <https://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlarında-yapılan-güncellemeler-yayınlandı/icerik/308#> adresinden 19.03.2018 tarihinde erişilmiştir.
- MEB (2018b). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara.
- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*, 33, 64-73.
- Moorman, K. & Ram, A. (1994). *A functional theory of creative reading. technical report series*. Atlanta, Georgia: College and Computing Georgia Institute of Technology.
- O'Donoghue, T. & Harford, J. (2012). Contesting the limond thesis on british influence in irish education since 1922: A comparative perspective. *Comparative Education*, 48 (3), 337-346.
- OECD (2015). PISA 2015 Results in Focus, <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf> adresinden 18.03.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Priestley, M. & Biesta G. (2013). *Reinventing the curriculum: New trends in curriculum policy and practice*. London: Bloomsbury.
- Polat, H. (2017). İlk okuma-yazma öğretiminde kullanılan yöntem ve kaynaklara ilişkin öğretmen görüşleri (Ankara/Yenimahalle Örneği), *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5 (2), 166-186.
- Scott, D. (2014). Knowledge and the curriculum, *The Curriculum Journal*, 25(1), 14-28.
- Taş, A. (2010). Yenilikçi bir eğitim anlayışı: Zilsiz okul. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 207-226.
- Turgut, İ. (1992). *Eğitim üzerine felsefi bir deneme* (5. Baskı), İzmir: Bilgehan.
- Walsh, T. (2016). 100 years of primary curriculum development and implementation in Ireland: a tale of a swinging pendulum, *Irish Educational Studies*, 1-16. DOI: 10.1080/03323315.2016.1147975
- Yangın, B. (2005), İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzunun değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2). 479-516.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2012). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.